

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยตัดข้อมูลวางอย่างง่าย (Simple Cross – sectional design) เก็บข้อมูลครั้งเดียวและทำการวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนะของข้าราชการครู และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนะของข้าราชการครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 2,986 ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร จำนวน 37 คนและครูผู้สอน จำนวน 416 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตการศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนะของข้าราชการครูจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนะของข้าราชการครู จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน ใช้การทดสอบค่า F

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 17.44 มีประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 24.72 มีประสบการณ์การทำงาน 10 -20 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และปฏิบัติงานที่โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 37.53

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53$) โดยมีทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งประสิทธิผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.73$) และมีพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$)

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนคติของข้าราชการครู จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามประเภทการดำเนินงานและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนคติของข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า

1. จากการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนคติของข้าราชการครู พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนคติของข้าราชการครู จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรันดร หมื่นสุข (2543 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริง และที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมตามทัศนคติของบุคลากร โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมตามทัศนคติของบุคลากร โดยส่วนรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการบริหารโรงเรียนนั้นผู้บริหารคำนึงถึงทฤษฎีทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theory) เป็นหลัก ซึ่งเชื่อว่า โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้ว มนุษย์รักอิสระ มีความต้องการความหวัง ความตั้งใจและแรงจูงใจที่จะทำงาน (Fiedler. 1967 : 34) ดังนั้นการที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับลักษณะงานและเป็นผู้ให้โอกาสกับครู ก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันให้ครูปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ นอกจากนี้การที่ผู้บริหารคำนึงถึงการวางตัวในลักษณะผู้บังคับบัญชาและ

ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีการปกครอง ดูแล การให้การสนับสนุนและส่งเสริม ให้ครูสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้ ความสามารถ ที่ได้เรียนรู้มาอย่างเต็มที่ จะมีส่วนให้ข้าราชการครูนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ และเต็มใจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันการที่ผู้บริหารแสดงการให้ การยอมรับซึ่ง แสดงออกในลักษณะความไว้วางใจ และการที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบงานใหม่ ๆ ให้ทำอยู่เสมอ และแสดงให้เห็นว่าข้าราชการครูทุกคนในโรงเรียน เป็นสมาชิกที่สำคัญคนหนึ่งของสถานศึกษา จึงมีส่วนผลักดันให้พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนะของข้าราชการครู จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่ข้าราชการครูมีทัศนะว่ามีการปฏิบัติของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับหนึ่ง ก็คือมิติพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งประสิทธิผล รองลงมา คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ และพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงาน ซึ่งผู้วิจัย ได้นำเสนอในการอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ด้านมุ่งงานมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับหนึ่งและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ (ข้อ 2) ผู้บริหาร โรงเรียนมอบหมายงานที่สำคัญให้ผู้มีความสามารถถึงแม้จะไม่ใช่นักหน้าที่ (ข้อ 15) ผู้บริหาร โรงเรียนจะออกคำสั่งมอบหมายงาน โดยกำหนดระยะเวลาที่จะเสร็จไว้ด้วยรองลงมือนือคือ (ข้อ 6) ผู้บริหาร โรงเรียนขอความร่วมมือให้คณะครูปฏิบัติตามกฎระเบียบ (ข้อ 9) ผู้บริหาร โรงเรียนมุ่งทำงานเพื่อเป้าหมายของโรงเรียน โดยไม่เห็นแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง (ข้อ 1) ผู้บริหาร โรงเรียนทดลองใช้ความคิดใหม่ ๆ กับคณะครู (ข้อ 12) ผู้บริหาร โรงเรียนจะไม่นำเอาปัญหาส่วนตัวของครูมาเกี่ยวข้องกับการทำงาน (ข้อ 8) ผู้บริหาร โรงเรียนพยายามให้คณะครูปฏิบัติงานเต็มความสามารถ (ข้อ 14) ผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่เชี่ยวชาญไว้กับตำแหน่ง โดยเฉพาะ (ข้อ 5) ผู้บริหาร โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำงานโดยมีการวางแผนที่ชัดเจน (ข้อ 6) ผู้บริหาร โรงเรียนจะสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ของครูตามความคิดเห็นตนเองโดยคำนึงถึงความเหมาะสม (ข้อ 10) ผู้บริหาร โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำงานโดยมีการวางแผนที่ชัดเจน (ข้อ 13) ผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดโครงการไว้แล้วให้ผู้ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามนั้นอย่างเข้มงวด (ข้อ 7) ผู้บริหาร โรงเรียนแนะนำให้คณะครูทราบว่า ผู้บริหารต้องการอะไรจากคณะครู (ข้อ 3) ผู้บริหาร โรงเรียนเร่งรัดการทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา และ (ข้อ 4) ผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดมาตรฐานการทำงานของคณะครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทองอินทร์ วงษ์โสธร ที่กล่าวว่า บทบาทเป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถาบันที่ผู้สวมบทบาทจะต้องกระทำ ผู้สวม

บทบาททั้งสิทธิ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ บทบาทเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันเพื่อให้ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ ในสถาบันนั้น (ทองอินทร์ วงษ์โสธร. 2538 : 191)

1.2 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ด้านมุ่งสัมพันธ์ มีการปฏิบัติงานอยู่ในดับสอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ (ข้อ 14) ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติต่อครูด้วยความยุติธรรมเท่าเทียมกัน รองลงมา คือ (ข้อ 11) ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตของคณะครู (ข้อ 15) ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความเข้าใจในทัศนคติต่อการทำงานให้คณะครูอย่างชัดเจน (ข้อ 9) ผู้บริหารโรงเรียนให้ความช่วยเหลือครูเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน (ข้อ 8) ผู้บริหารโรงเรียนมีน้ำใจพร้อมที่ให้ความช่วยเหลือครูในด้านการงานอย่างเต็มที่ (ข้อ 13) ผู้บริหารโรงเรียนให้คณะครูเห็นด้วยในเรื่องสำคัญ ๆ ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ (ข้อ 10) ผู้บริหารโรงเรียนให้ความเห็นใจ เอื้ออาทรต่อสวัสดิภาพความเป็นอยู่ของครู (ข้อ 3) ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกถึงความห่วงใยให้ความช่วยเหลือเมื่อครูประสบปัญหาหรือความเดือดร้อน (ข้อ 4) ผู้บริหารโรงเรียนมักให้คำยกย่องชมเชยครูเพื่อให้กำลังใจ (ข้อ 7) ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูช่วยเหลือกันทำงานที่ตรงกับความต้องการของตัวเอง (ข้อ 1) ผู้บริหารโรงเรียนทำงานกับครูอย่างกัลยาณมิตร (ข้อ 2) ผู้บริหารโรงเรียนดูแลเอาใจใส่สวัสดิภาพของครูแต่ละคนอย่างใกล้ชิด (ข้อ 6) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นคนเปิดเผย เข้าใจง่าย ให้ครูพบได้ตลอดเวลา (ข้อ 12) ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานให้ครูโดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตครอบครัว พฤติกรรมการเปิดโอกาสให้เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536 : 76) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการที่ผู้นำ ใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชาจะประกอบด้วย ความผูกพันของบุคคลเพื่อบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน การตระหนักถึงการส่งเสริม และศักดิ์ศรีของผู้ใต้บังคับบัญชา ความรับผิดชอบที่ตั้งไว้อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ มากกว่าการออกคำสั่ง การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน การส่งเสริมสัมพันธ์อันดี ระหว่างบุคคล อันจะส่งผลในการดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ด้านมุ่งประสิทธิผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในดับสาม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ (ข้อ 3) ผู้บริหารโรงเรียนเร่งรัดการทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลารองลงมา คือ (ข้อ 15) ผู้บริหารโรงเรียนจะออกคำสั่งมอบหมายงาน โดยกำหนดระยะเวลาที่จะเสร็จไว้ด้วย (ข้อ 9) ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งทำงานเพื่อเป้าหมายของโรงเรียน โดยไม่เห็นแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง (ข้อ 6) ผู้บริหารโรงเรียนขอความร่วมมือให้คณะครูปฏิบัติตามกฎระเบียบ (ข้อ 12) ผู้บริหารโรงเรียนจะไม่นำเอาปัญหาส่วนตัวของครูมาเกี่ยวข้องกับการทำงาน (ข้อ 13)

ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดโครงการไว้แล้วให้ผู้ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามนั้นอย่างเข้มงวด (ข้อ 8) ผู้บริหารโรงเรียนพยายามให้คณะครูปฏิบัติงานเต็มความสามารถ (ข้อ 11) ผู้บริหารโรงเรียนจะสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ของครูตามความคิดเห็นตนเองโดยคำนึงถึงความเหมาะสม (ข้อ 10) ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารไว้อย่างชัดเจน (ข้อ 7) ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำให้คณะครูทราบว่า ผู้บริหารต้องการอะไรจากคณะครู (ข้อ 4) ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดมาตรฐานการทำงานของคณะครู (ข้อ 5) ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำงานโดยมีการวางแผนที่ชัดเจน (ข้อ 1) ผู้บริหารโรงเรียนทดลองใช้ความคิดใหม่ ๆ กับคณะครู และ (ข้อ 2) ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานที่สำคัญให้ผู้มีความสามารถถึงแม้จะไม่ใช่นักที่ สอดคล้องกับแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการที่ผู้นำ ใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชาจะประกอบด้วยความผูกพันของบุคคลเพื่อบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของปีเตอร์ ดักเกอร์ (Peter F. Drucker. 1966 :98) ที่เห็นว่า ตัวผู้บริหารของหน่วยงานถือว่ามีค่าสำคัญเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของหน่วยงาน จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมในเรื่องบริหาร โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับหน่วยงาน บุคลากร นักเรียนและชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สามของด้านมุ่งประสิทธิผล อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยมีนโยบายในการกระจายอำนาจสู่ระดับปฏิบัติคือโรงเรียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมาองประโยชน์ในทุกด้าน ทั้งประโยชน์ต่อบุคคล และประโยชน์ต่อหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีระบบสังคมของ เกรทเชลล์ แบบผสมผสาน ผู้นำแบบนี้ยึดทั้งงานทั้งบุคคล ถือว่าการกระทำใด ๆ ต้องเกิดประโยชน์ทั้งแก่สถาบันและบุคคล เป็นการศรัทธาตามสถานการณ์

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามทัศนะของข้าราชการครู จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามประเภทการทำงานและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนะต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันนี้รัฐบาลมุ่งเน้นถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีการศึกษาสูงขึ้น โดยเฉพาะครูจะต้องจบด้านวิชาชีพครูรวมทั้งโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จึงทำให้ครูที่ประจำแต่ละโรงเรียนไม่ว่าจะมีประสบการณ์ในการทำงานมากน้อยเพียงใด แต่ทุกคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบหลายอย่าง เหมือนกัน คือ นอกจากต้องสอนหลายวิชาแล้วยังต้องทำหน้าที่ด้านอื่น ๆ อีก เช่น งานบุคลากร งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย จึงส่งผลให้ทัศนะของข้าราชการครูไม่ว่าจะจำแนกตามประเภทการทำงานที่แตกต่างกัน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีทัศนะไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิรันดร หมั่นสุข (2543 :

บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อ พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงและพฤติกรรมภาวะผู้นำที่คาดหวังโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ทำให้ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันและขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีพฤติกรรมผู้นำโดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านมุ่งประสิทธิผล มุ่งสัมพันธ์และมุ่งงาน จึงทำให้สถานภาพของครูที่แบ่งตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกสิน พูลวัน (2545 : 98 - 99) ได้ทำวิจัย แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนคติของผู้บริหารและครูเทศบาลในเขตการศึกษา 10 พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอน มีความเห็นว่าพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง มิติมุ่งงานและมิติมุ่งสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางโดยมีพฤติกรรมด้านมุ่งสัมพันธ์สูงกว่าด้านมุ่งงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครู ส่วนแบบของภาวะผู้นำส่วนใหญ่มีแบบผู้นำแบบมีส่วนร่วม และแบบตามสถานการณ์

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนคติของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านมุ่งงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 1 พฤติกรรมมุ่งสัมพันธ์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับ 2 พฤติกรรมด้านมุ่งงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นสำคัญที่ควรเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านมุ่งงาน จากการศึกษาวิจัย พบว่า พฤติกรรมที่ผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนคติของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียนควรนำไปส่งเสริมและพัฒนาตนเองในหน่วยงาน คือการกำหนดเวลา การใช้ภาษาพูดอย่างกะทัดรัด ชัดเจน ตรงไป ตรงมา ไม่อ้อมค้อม โดยผู้บริหารระดับสูงควรกำหนดนโยบายในเรื่องดังกล่าว ให้ชัดเจน และกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลผู้บริหาร โรงเรียน

1.2 ด้านมุ่งสัมพันธ์ จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาตนเองบุคคลในหน่วยงาน คือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน การให้ความเป็นกันเอง กับผู้ใต้บังคับบัญชา และเป็นคนเปิดเผย เข้าใจง่าย ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าพบได้ตลอดเวลาโดยส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียน นำแนวคิด หลักการ การบริหารงานตามนโยบาย หรือแบบผู้นำผู้ตามสถานการณ์ มาใช้ในการบริหารโรงเรียน

1.3 ด้านมุ่งประสิทธิผล จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ควรนำไปส่งเสริมและพัฒนาตนเองและบุคลากรในหน่วยงาน คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผน การมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามความรู้ ความสามารถ และการบริหาร โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับหน่วยงานบุคลากร นักเรียนและชุมชน

2. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยรวมมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ขนาด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในโรงเรียนแต่ละขนาดมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาเสนอแนะ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีประเด็นที่ผู้บริหารและผู้ที่มิหน้าที่เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนควรนำไปส่งเสริมพัฒนาตนเองและบุคลากรในหน่วยงาน คือ การกำหนดแผนภูมิการบริหารของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานและการมอบหมายงานที่ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติความรู้ความสามารถ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารงานควรกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจน

2.2 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในโรงเรียนขนาดกลาง มีประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนควรนำไปส่งเสริมและพัฒนาตนเองและบุคลากรในหน่วยงาน คือ การกำหนดแผนภูมิการบริหารโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน และได้โอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพัฒนาตนเองในเรื่องดังกล่าว และหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องมีแผนกำกับ ประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

2.3 พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนควรนำไปส่งเสริมและพัฒนาตนเองและบุคลากรในหน่วยงาน คือ ใช้ภาษาพูดได้กะทัดรัด ชัดเจน ตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อมการให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา และเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผน โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมผู้นำในเรื่องดังกล่าว และผู้ที่หน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักและกำกับหรือพัฒนาพฤติกรรมผู้นำในเรื่องดังกล่าวของบุคลากรในหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษาอื่นของจังหวัดศรีสะเกษด้วย
2. ควรมีการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อการพัฒนาตนเอง
3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความต้องการของผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา